

Time 2.30 Hour

Marks : 75

1. All Questions are Compulsory.

2. Use case laws wherever required

Q. I. Answer in not more than two sentences (any 6 out of 8)

6 Marks each

- a. Write the full form of UNICEF and state any one of its function.
- b. State the difference between Fundamental rights and Fundamental duties.
- c. Write any two objectives of National Commission for women.
- d. Write any two objectives of CEDAW.
- e. Write any two civil and political rights.
- f. Define 'child' under the Convention of the rights of child.
- g. What is right to environment?
- h. Write any two UN SDG's.

Q.II. Short notes: (any 2 out of 4)

6 Marks each

- a. National Human Rights Commission
- b. Directive Principles & Human Rights
- c. National Commission for Scheduled Tribes
- d. UDHR

Q. III. Situational problems: (any 2 out of 4) 6 Marks each

1. During the pandemic what was the role played for pandemic prevention and preparedness by the following:

- a. WHO
- b. Doctors

2. A woman is not accepted by a maternal home after she is forced to leave her matrimonial home by her in-laws.

- a. Can she prevail on her husband to live separately?
- b. Can the Hon'ble Court direct that she be provided with shared household, if yes under which provisions of local and / or international law?

3. A mother aged 75 yrs. old is living with her unmarried daughter aged 30 yrs. and both are unemployed.

a. Can the mother claim maintenance from her only working son who is living separately with his family?

b. Can the Hon'ble Court direct that both the children i.e. the daughter and the only son should pay equal amount of maintenance for their mother?

4. The parents of a handicap child (one leg is affected with polio) are trying to get their son admitted in a nearby regular school.

a. What remedy is available to the parents if the school refuses to admit their child on the grounds of that the child is handicap.

b. Can the said handicap child avail other facilities available to a mentally retarded child regarding extra time for writing paper and a writer for writing his answer paper?

Q. IV. Long Questions : (any 3 out of 5)

13 Marks each

1. Define Human Rights and explain the theories of Utilitarianism, Idealism, Socialism and Positivism.

2. Write the provisions of International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights and state briefly about the protocols.

3. Write the salient features of Protection of Human Rights Act, 1993.

4. Explain the Human Rights for the protection of any three vulnerable groups.

5. Write the role of Judiciary in protection of human rights in India.

*****

वेळ 2.30 तास

गुण : 75

1. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2. आवश्यक तेथे केस कायदे वापरा

प्र. I. दोनपेक्षा जास्त वाक्यात उत्तर द्या (8 पैकी 6)

प्रत्येकी 2 गुण

- a युनिसेफचे पूर्ण स्वरूप लिहा आणि त्यातील कोणतेही कार्य सांगा.
- b मूलभूत अधिकार आणि मूलभूत कर्तव्ये यांच्यातील फरक सांगा.
- c राष्ट्रीय महिला आयोगाची कोणतीही दोन उद्दिष्टे लिहा.
- d CEDAW ची कोणतीही दोन उद्दिष्टे लिहा.
- e कोणतेही दोन नागरी आणि राजकीय अधिकार लिहा.
- f बालहक्कांच्या कन्व्हेंशन अंतर्गत 'बाल' सांगा.
- g पर्यावरणाचे अधिकार याचा अर्थ लिहा.
- h कोणतेही दोन UN SDG लिहा.

Q.II. थोडक्यात लिहा:(4 पैकी कोणतेही 2)

प्रत्येकी 6 गुण

- a राष्ट्रीय मानवाधिकार आयोग
- b मार्गदर्शक तत्त्वे आणि मानवी हक्क
- c राष्ट्रीय अनुसूचित जमाती आयोग
- d UDHR

प्र. III. परिस्थितीजन्य समस्या: (४ पैकी कोणतेही २)

प्रत्येकी 6 गुण

1. कोविड महामारीच्या काळात साथीच्या रोगाचा प्रतिबंध आणि सज्जतेसाठी खालील गोष्टींनी काय भूमिका बजावली होती:

- a WHO
- b डॉक्टर

२. स्त्रीला तिच्या सासरच्या मंडळींनी तिचे वैवाहिक घर सोडण्यास भाग पाडल्यानंतर मातृ घराकडून तिला स्वीकारले जात नाही.

a ती तिच्या पतीला वेगळे राहण्यास भाग पाडू शकते का?

b तिला सामायिक कुटुंबाची परवानगी द्यावी, असे निर्देश माननीय न्यायालय देऊ शकतात का? जर उत्तर होय असेल तर स्थानिक आणि/किंवा आंतरराष्ट्रीय कायद्याच्या कोणत्या तरतुदीनुसार.

3. आई 75 वर्षाची. ती तिच्या 30 वर्षांच्या अविवाहित मुलीसोबत राहत आहे. आणि दोघेही बेरोजगार आहेत.
- a आई तिच्या कुटुंबासह विभक्त राहणाऱ्या तिच्या एकुलत्या एक काम करणाऱ्या मुलाकडून भरणपोषणाचा दावा करू शकते का?
- b दोन्ही मुले म्हणजेच मुलगी आणि एकुलता एक मुलगा यांनी त्यांच्या आईला समान भरणपोषण द्यावे, असे निर्देश माननीय न्यायालय देऊ शकते का?.
4. अपंग मुलाचे पालक (एका पायाला पोलिओची लागण झाली आहे) त्यांच्या मुलाला जवळच्या नियमित शाळेत प्रवेश मिळवून देण्यासाठी प्रयत्न करत आहेत.
- a मूल अपंग असल्याचे कारण देऊन शाळेत मुलाला प्रवेश देण्यास नकार दिल्यास पालकांसमोर कोणता उपाय उपलब्ध आहे.
- b मतिमंद मुलाला पेपर लिहिण्यासाठी अतिरिक्त वेळ आणि उत्तरपत्रिका लिहिण्यासाठी लेखकासाठी उपलब्ध असलेल्या इतर सोयी सदर अपंग मुलाला मिळू शकतात का?.

प्र.IV. लांब प्रश्न: (5 पैकी कोणतेही 3)

प्रत्येकी 13 गुण

1. मानवी हक्कांची व्याख्या करा आणि उपयुक्ततावाद, आदर्शवाद, समाजवाद आणि सकारात्मकतावाद यांचे सिद्धांत स्पष्ट करा.
2. आर्थिक, सामाजिक आणि सांस्कृतिक हक्कांवरील आंतरराष्ट्रीय कराराच्या तरतुदी लिहा आणि प्रोटोकॉलबद्दल थोडक्यात सांगा.
3. मानवी हक्क संरक्षण कायदा, 1993 ची ठळक वैशिष्ट्ये लिहा.
4. कोणत्याही तीन असुरक्षित (vulnerable) गटांच्या संरक्षणासाठी मानवी हक्क स्पष्ट करा.
5. भारतातील मानवाधिकारांच्या संरक्षणासाठी माननीय न्यायालयांची भूमिका लिहा.

*****